

gemeente **Oosterhout**

Collegevoorstel OG

Zaak : Uitkomsten onderzoek kostenbeheersing Sociaal
Domein en vervolgaanpak
Zaaknummer : 1044397

Datum: 26 april 2024	Initialen auteur: SME	Bereikbaar: 14 0162
Status: Openbaar	Team: Sociaal Team Beleid	

Onderwerp:

Uitkomsten onderzoek kostenbeheersing Sociaal Domein en vervolgaanpak

Geraadpleegde teams:

Control en Sociaal Team Oosterhout

Communicatie: ja d.m.v.:

internet

Bijlagen:

☐ Brief door college

☒ Raadsinformatiebrief

☐ Brief beantwoording vragen ex art 39

☐ Raadsvoorstel

☒ Overige bijlagen:

Bijlage 1: Eindrapport Kostenbeheersing Sociaal

Domein (Lysias)

Bijlage 2: Samenvatting conclusies Eindrapport Lysias

Behandeling in / door:

Datum:

Aard behandeling:

☐ Raad

Portefeuillehouder

Piena

Geheimhouding op	Titel	Grondslag WOO	Tot wanneer

Wij verzoeken u om bij communicatie rondom deze aanvraag het zaaknummer 1044397 te vermelden.

COLLEGE VOORSTEL

Datum: 26 april 2024	Openbaar	Zaaknummer: 1044397
Onderwerp: Uitkomsten onderzoek kostenbeheersing Sociaal Domein en vervolg		

Voorstel:

1. Kennis te nemen van het eindrapport Kostenbeheersing sociaal domein gemeente Oosterhout van Lysias Advies;
2. Akkoord te gaan met de beschreven vervolgaanpak;
3. De gemeenteraad met bijgevoegde raadsinformatiebrief te informeren over het eindrapport en de beschreven vervolgaanpak.

Samenvatting

De afgelopen jaren zijn we geconfronteerd met stijgende kosten binnen het sociaal domein. In dat licht heeft het college van B&W op 3 juli 2023 een bestuursopdracht vastgesteld om onderzoek te doen naar de kansen van kostenbeheersing in het sociaal domein. Dit onderzoek is uitgevoerd door Lysias Advies. Het onderzoek is afgerond en het eindrapport wordt hierbij ter kennisname aangeboden (zie bijlage 1).

Eén van de belangrijke constatering is dat de totale netto lasten van Oosterhout voor het sociaal domein in 2023 zo'n 7 miljoen euro lager zijn dan bij vergelijkbare gemeenten. Desondanks is er zeker ruimte om besparingen in het sociaal domein te realiseren.

Er is een beknopt plan van aanpak opgesteld over hoe we de geadviseerde maatregelen willen invullen. We vragen u hiermee in te stemmen. Tot slot stellen we voor om ook de gemeenteraad te informeren over de uitkomsten van het onderzoek en het vervolg dat we hieraan willen geven.

Juridisch kader

Uitvoering van de taken binnen het sociaal domein moet plaatsvinden binnen de kaders van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet.

Aanleiding

Op 1 januari 2015 vonden drie grote decentralisaties plaats binnen het sociaal domein. Op die datum werden de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet ingevoerd. De decentralisaties gingen gepaard met bezuinigingen door het Rijk. De budgetten die de gemeenten kregen voor de uitoefening van de nieuwe taken, werden aanzienlijk verlaagd.

Door deze bezuinigingen en door het toenemend beroep dat wordt gedaan op vooral de Jeugdwet en de Wmo, hebben we de afgelopen jaren te maken met financiële tekorten. Dit is overigens niet alleen in Oosterhout zo, het is een landelijke ontwikkeling.

In Oosterhout loopt een traject van de strategische heroriëntatie. Parallel hieraan is een onderzoek gestart naar kostenbeheersing in het sociaal domein. Ook is de opgave kostenbeheersing sociaal domein gestart in september 2023.

In het onderzoek naar kostenbeheersing in het sociaal domein stonden twee vragen centraal:

1. Hoe ziet de kostenontwikkeling in het sociaal domein in Oosterhout er in de afgelopen jaren uit en hoe verhoudt deze zich tot vergelijkbare gemeenten?
2. Welke mogelijkheden zijn er binnen de gemeente Oosterhout om de kosten voor beleid en uitvoering sociaal domein voor de komende jaren te beheersen?

Welke data zijn gebruikt en op welke manier wordt de uitvoering gemonitord?

Voor de beantwoording van de eerste onderzoeksvraag is een kwantitatieve analyse uitgevoerd naar de uitgaven van de gemeente Oosterhout in het sociale domein in de afgelopen 5 jaar. Deze zijn vervolgens afgezet tegen de inkomsten van het gemeentefonds en een aantal vergelijkbare gemeenten. In bijlage 2 vindt u een overzicht van de belangrijkste conclusies van de kwantitatieve analyse..

Welke externe belanghebbenden zijn betrokken en hoe is het proces gevoerd?

Voor het beantwoorden van de tweede onderzoeksvraag is een kwalitatieve analyse uitgevoerd. Hiertoe heeft de onderzoeker een uitgebreide documentenanalyse gedaan en diverse gesprekken gevoerd met de betrokken teamleiders en de opgabenleider kostenbeheersing sociaal domein. Daarnaast vonden in totaal vier uitgebreide groepsgesprekken/challenges plaats met beleidsmedewerkers en medewerkers uit het sociaal team. De belangrijkste conclusies van de kwalitatieve analyse staan ook in bijlage 2.

Wat willen we gaan doen?

Lysias stelt in het rapport negen maatregelen voor. Samen met de uitgangspunten vanuit de strategische heroriëntatie, vormen deze het 'Wat' en het 'Hoe' voor de kostenbeheersing in het sociale domein:

Wat?

We onderscheiden grofweg twee thema's waarmee we invulling willen geven aan de gewenste kwaliteitsslag en kostenbeheersing in het sociaal domein:

1. Bedrijfsvoering op orde

Het 'sociaal team uitvoering' heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot het huidige sociaal team. Hierbij is onder andere hard gewerkt aan de ontwikkeling en implementatie van T-shaped professionals: professionals met kennis van de drie wetten en expert in één wet. Vanuit een integrale bril pakt het sociaal team hulpvragen op. Ook contractmanagement is de afgelopen jaren goed opgepakt.

Ook bij jeugdzorg ontwikkelen we ons verder op deze manier. Dat doen we samen met andere gemeenten en partners binnen de regio. Voor medewerkers die de zwaarte en duur van individuele maatwerkvoorzieningen beoordelen, gaan we verder met het opzetten van een hulpmiddel in de vorm van een werkinstructie of leidraad. Dit kan bijdragen aan de uniformiteit en sturing op kwaliteit en kostenbeheersing. Er liggen kansen om met een cyclisch proces (PDCA-cyclus) te sturen op continue verbetering van de processen. Belangrijk uitgangspunten hierbij zijn:

- normaliseren (afwijkend gedrag niet direct zien als een probleem waarvoor jeugdhulp nodig is).
- aandacht voor kostenbeheersing/kostenbewustzijn binnen de hele organisatie.

2. Werken aan inhoud en relatie

We hebben in Oosterhout een heldere visie geformuleerd op het sociaal domein die gaat over de zogeheten 'beweging naar de voorkant' en de 'versterking van de sociale basis'. Om de visie goed te kunnen implementeren en erop te kunnen sturen, gaan we deze concreter maken. We benadrukken dat we in Oosterhout met de partners in het 'voorliggend veld' goed samenwerken aan een degelijke en stabiele sociale basis. Dit relatiemanagement bouwen we verder uit.

Vanzelfsprekend gaat dit gepaard met een zakelijke houding en kijken we kritisch naar kosten en overlap in zorghulp en om de sociale basis zo optimaal mogelijk in te richten. Om de beweging naar de voorkant te kunnen maken, zijn we ook niet alleen zelf aan zet, maar hebben we onze partners in het veld hard nodig. We zullen daarin een meer regisserende rol gaan nemen. Sturing en samenwerking zijn hierbij kernbegrippen, in plaats van een allesbepalende overheid. Dit in lijn met het recent geactualiseerde toekomstperspectief en de koers in de strategische heroriëntatie. Het programma sociale basis, dat recent is gestart, heeft een belangrijke rol hierin. Tijdens de informatieavond sociaal domein in oktober nemen we de raad hier verder in mee.

Hoe?

We stellen voor om met een waarde-georiënteerde aanpak te werken. Bij deze aanpak hanteren we een wendbare werkwijze (gericht op efficiëntie en constante 'feedback loops') met een vast kader. We werken daarbij per team (3 tot 9 medewerkers) aan een lijst met doelstellingen die we ordenen op waardetoevoeging. Hierdoor werken we efficiënt en met focus aan de doelen die nu de meeste waarde toevoegen.

Dit betekent ook dat er zaken uitgesteld of tijdelijk stopgezet worden. Deze manier van werken sluit goed aan op uitgangspunten van de strategische heroriëntatie waarbij we meer op het proces en minder op de inhoud sturen. In de opgave kostenbeheersing en de ontwikkelopgave werken we al op deze manier.

Voorbeeld uit de opgave kostenbeheersing sociaal domein:

We hebben in relatief korte tijd resultaten behaald. Dit hebben we gedaan door eerst op kleine schaal zaken met onze externe partners uit te proberen en daarna pas op te schalen. Zo zijn we nu in overleg met enkele huisartsen om vaker praktijkondersteuners bij de huisarts (POH) in te zetten voor complexe casussen.

Hiernaast werken we aan een preventief aanbod op het gebied van opvoeden. Dit gaat bijdragen aan de doelstelling om de zogeheten 'beweging naar de voorkant' te maken en om minder zorgindicaties af te geven.

In de bedrijfsvoering sturen we op uitstroom door het behandeldoel, de behandeling en het resultaat steeds in deze samenhang te bekijken. We verwachten dat we de behandelduur op basis van data van eerdere hulptrajecten, veel specifieker kunnen bepalen waardoor de gemiddelde behandelduur afneemt.

Naast bovengenoemde werkwijze gaan we voortvarend aan de slag met een aantal acties die ook in het Lysias-rapport zijn aangegeven. We lichten er een paar uit die een nadrukkelijke bijdrage moeten leveren aan zowel de 'beweging naar de voorkant', als aan 'normaliseren' en kostenbeheersing:

- **Duurste 25 casussen:** een klein team gaat cyclisch aan de slag met de 25 duurste casussen binnen het sociaal domein. Daarbij merken we op dat de organisatie al aan de gang is met gerichte sturing op de duurdere casussen jeugd.
- **Ontwikkeling Stevig Lokaal Team:** specifieke proeftuinen (proofs of concepts) gericht op normalisering, beweging naar de voorkant, integrale aanpak en verbinding onderwijs-jeugd.
- **Ontwikkeling dashboard:** voor de sturing op het sociaal domein.
- **Inrichten stuurgroep opgave:** tweewekelijks overleg voor sturing op de opgave kostenbeheersing sociaal domein.

Afweging van argumenten voor en tegen?

Het is belangrijk dat de informatie uit het Lysias-rapport wordt gedeeld. Dit geeft inzicht in wat de situatie is, wat er al goed gaat en waar nog kansen tot verbetering van kostenbeheersing liggen.

De conclusies hebben op sommige vlakken wel een nadere duiding nodig. Vanuit de visie op het sociaal domein, het toekomstperspectief van de gemeente Oosterhout of de gekozen koers in de perspectiefnota. Op 19 juni wordt de perspectiefnota in de gemeenteraad behandeld waarbinnen ook de bezuinigingen op het sociaal domein worden geagendeerd. Het Lysias-rapport, inclusief duiding namens het college, is van belang voor een goede en complete behandeling van de perspectiefnota.

De vervolgaanpak is een duidelijke opdracht om de onderscheiden aanbevelingen op te pakken en om per punt af te wegen of en welke actie nodig is om te komen tot een toekomstbestendig sociaal domein.

Wat mag het kosten en waar gaan we het van betalen?

Voor het faciliteren van de inzet wordt via de perspectiefnota eenmalig een bedrag van € 400.000 gevraagd voor de facilitering van de nieuwe werkwijze. Verantwoording vindt plaats middels de P&C-cyclus.

Risico's?

Het absorptievermogen van de organisatie is beperkt (bron: Lysias), de formatie staat onder druk en de mogelijke personele bezuiniging heeft een negatieve impact.

Communicatie

De gemeenteraad wordt met bijgevoegde raadsinformatiebrief geïnformeerd over het eindrapport en de beschreven vervolgaanpak.

Kernboodschap:

De afgelopen jaren zijn de kosten binnen het sociaal domein van de gemeente Oosterhout gestegen. Uit onderzoek naar de kostenbeheersing hiervan, blijkt dat de totale netto lasten van Oosterhout voor het sociaal domein in 2023 zo'n 7 miljoen euro lager zijn dan bij vergelijkbare gemeenten, maar dat er wel ruimte is om verder op de kosten te besparen. In lijn met de visie op het sociaal domein gaat de gemeente samen met de partners hiermee aan de slag.